
Informaciono Društvo: stanje u Srbiji

dr. Dragan Bogojević, dipl.ing.

draganb@vf.co.yu; d.bogojevic@sf.bg.ac.yu

¹VF Holding a.d./ Saobraćajni fakultet Beograd,
III okrugli sto WSIS i rodna ravnopravnost, 6.09.2005.

Cilj

Sagledavanje aktivnosti oko ID:

- ☐ Globalne aktivnosti (UN, ITU: WSIS)
- ☐ Evropske aktivnosti
- ☐ Regionalne aktivnosti SEE
- ☐ Nacionalne aktivnosti u Srbiji

- ☐ Upoznavanje sa evropskim inicijativama
 - eEvropa 2002,
 - eEvropa 2005 i
 - eEvropa+
- ☐ **eSEE agenda za zemlje Jugo-istočne Evrope**
- ☐ **Sagledavanje stanja i perspektive razvoja Informacionog društva u Srbiji**

Globalni razvoj ID

- UN
- ITU: WSIS Ženeva 2003 indeks digitalnog pristupa za SCG
DIA=0,45 (srednji pristup)
- UNDP: strategija razvoja ID
- ...

Razvoj Informacionog Društva u zemljama EU15 i EU10+

❑ **EU15:** 2000 eEvropa 2002
2003 eEvropa 2005

❑ **EU10+:** 2001 eEvropa+ 2003

EU10: CY, CZ, EE, HU, LT, LV,
MA, PL, SK, SI

+: BG, RO, TR

2004.: Finalni izveštaj eEvropa+

❑ Pregled učinjenog napredka

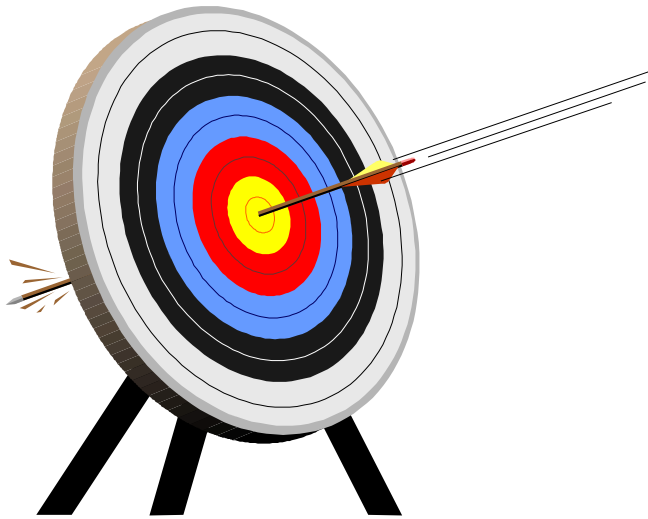
❑ Poređenje pozicija zemalja

❑ Početni skup zaključaka

❑ **EU25: 2005 i-2010 Draft plan**

eEVROPA+ 2003: Ciljevi

Uz polazni cilj:

0. Ubrzavanje izgradnje temelja ID

- a) ubrzano snabdevanje i dostupnost komun. servisima za sve
- b) prevođenje i primena zakona (acquis) relevantnih za ID a koji nisu ekskluzivna prava

Ista tri glavna cilja kao kod eEvropa 2002:

1. Jeftiniji, brži i sigurniji Internet

2. Investiranje u ljude i veštine

3. Stimulisanje korišćenje Interneta

eSEEvropa Agenda

Pakt za stabilnost Jugoistočne Evrope

Agenda za razvoj Informacionog društva Jugoistočne Evrope **eSEE** dokument usvojen oktobra 2002. u Beogradu.

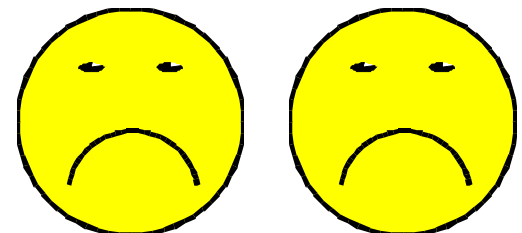
Preambula

Saglasno Izjavi o namerama iz Ljubljane, članice Pakta za stabilnost jugoistočne Evrope, Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Srbija i Crna Gora, Makedonija i Moldavija, donele su "eSEEurope agendu za razvoj Informacionog društva" Zemlje regiona su postale odgovorne za razvoj odgovarajućg okruženja za IS za sve i harmonizaciju zajedničkih aktivnosti u regionu.

eSEE konkretne akcije

1. Prilagođenje **politike i strategije** za razvoj Informacionog društva.
2. Prilagođenje i implementacija legalne **infrastrukture** za Informaciono društvo.
3. Uspostavljanje **regionalne saradnje i mehanizama za nacionalnu implementaciju**
4. Promocija Informacionog Društva za **razvoj**

Obligations

Undertaken by the Republic Serbia:

- ❑ Declaration accepted by Member States of the **Stability Pact** for Southeastern Europe, **June 2002**;
- ❑ **Agenda** for Information Society Development for the countries of **Southeast Europe** adopted in Belgrade on 20th **October 2002**,
- ❑ **Action Plan and Declaration** of the World Summit on Information Society, Geneva, **2003**,
- ❑ Conclusions of the **SEE Ministerial Conference** on Information Society development signed in Thessaloniki on 1 **July 2005**;

eSEE Obligation

Adoption of **National Strategies for IS Development** on the basis of the common guidelines prepared by the eSEE WG

Old deadline

Okt. 2003

New deadline

Dec. 2005

Cabinet or equivalent Level Bodies for the development of IS on the basis of the unified model ToR prepared by the eSEE WG

Nov. 2003

March 2006

Legal framework on **e-Signature**

Nov. 2003

March 2006

Legal framework on **e-Commerce**

Nov. 2003

March 2006

Law on Cyber- crime

March 2003

June 2006

Law on Telecommunications

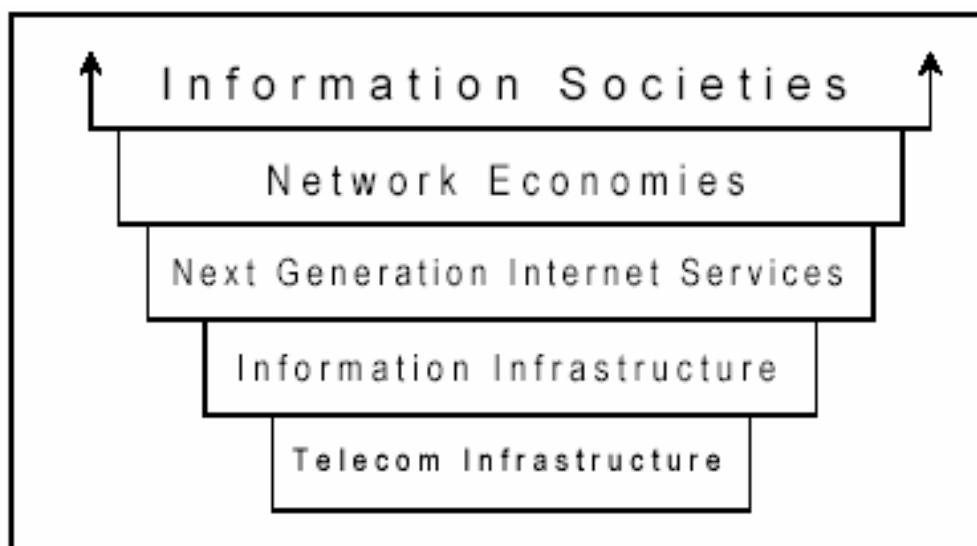
June 2006

Law on Personal Data Protection

end 2004

June 2006

Faze u izgradnji informacionog društva

Faze u izgradnji IS:

- ☐ telekomunikaciona infrastruktura
- ☐ informaciona infrastruktura
- ☐ nova generacija Internet servisa
- ☐ mrežna ekonomija (KBE)
- ☐ informaciono društvo

Prva faza je izgradnja telekomunikacione infrastrukture i Srbija je još nije dovršila

Telekomunikacije 2005

Fiksna telefonija

	Srbija	Crna Gora
Pretplatnika	2.623.650	188.012
ISDN B chanells	106.602	7.641
ISDN BRI (2B+D)	34.851	
ISDN PRI (30B+D)	1.230	
X.25/X.28	190	
Frame Relay	1.095 (+998)	
Internet backbone	330	

Mobilna telefonija

	064 & 063	067+069
Pretplatnika	2.620.043+	2.000.000
pokr. teritor.	85%;	90%
pokr. stanov.	94%;	95%
baznih stanica	644;	700

CATV 500.000

Internet 640.000 40.000

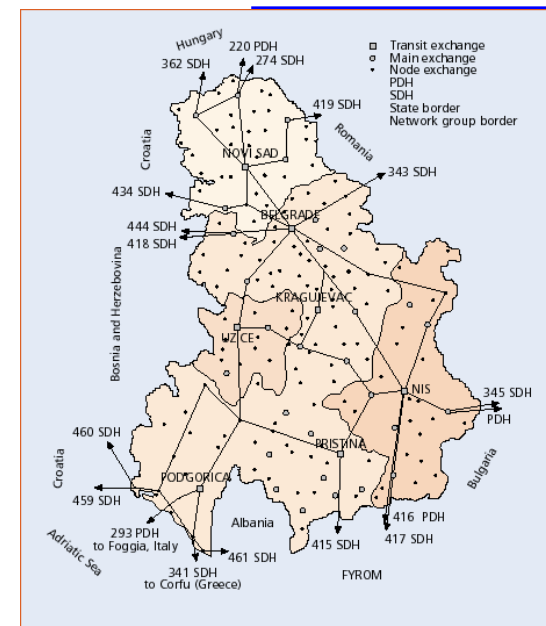
SCG

2.811.572 (35%)
114.243

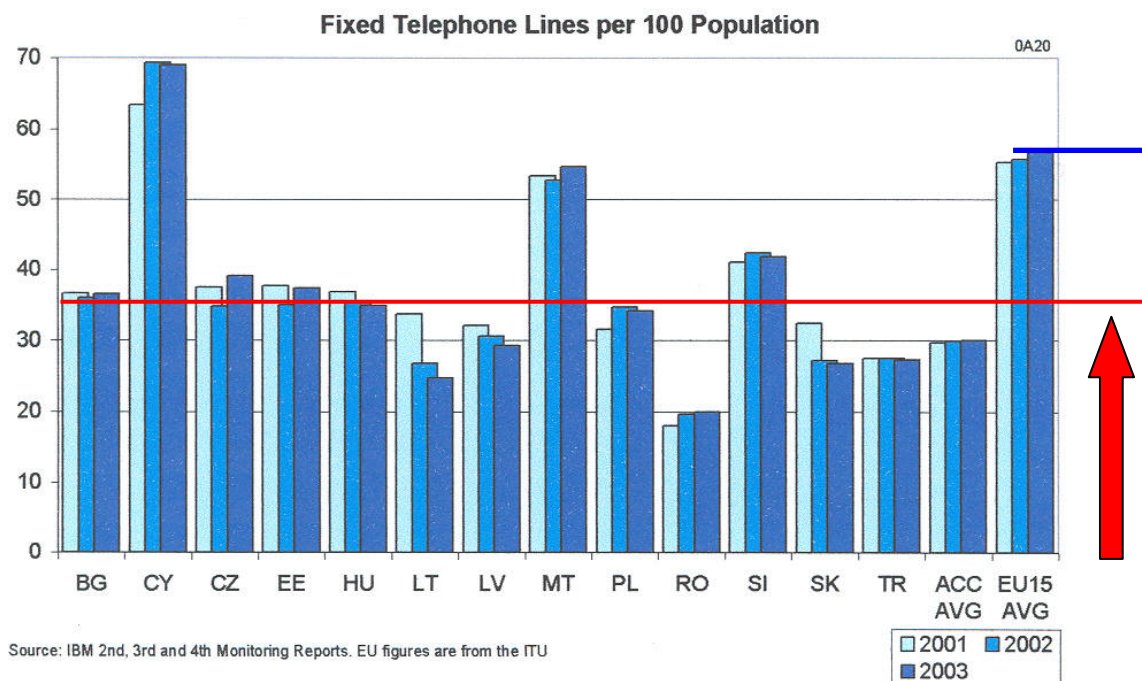
4.303.807 (65%)

500.000 (6%)

680.000 (8%)

Poređenje EU10+ i Srbije: Fiksna telefonija

Izvor [eEurope+ final report]

Fiksnih telefona na
100 stanovnika:

Srbija 2005: 35%

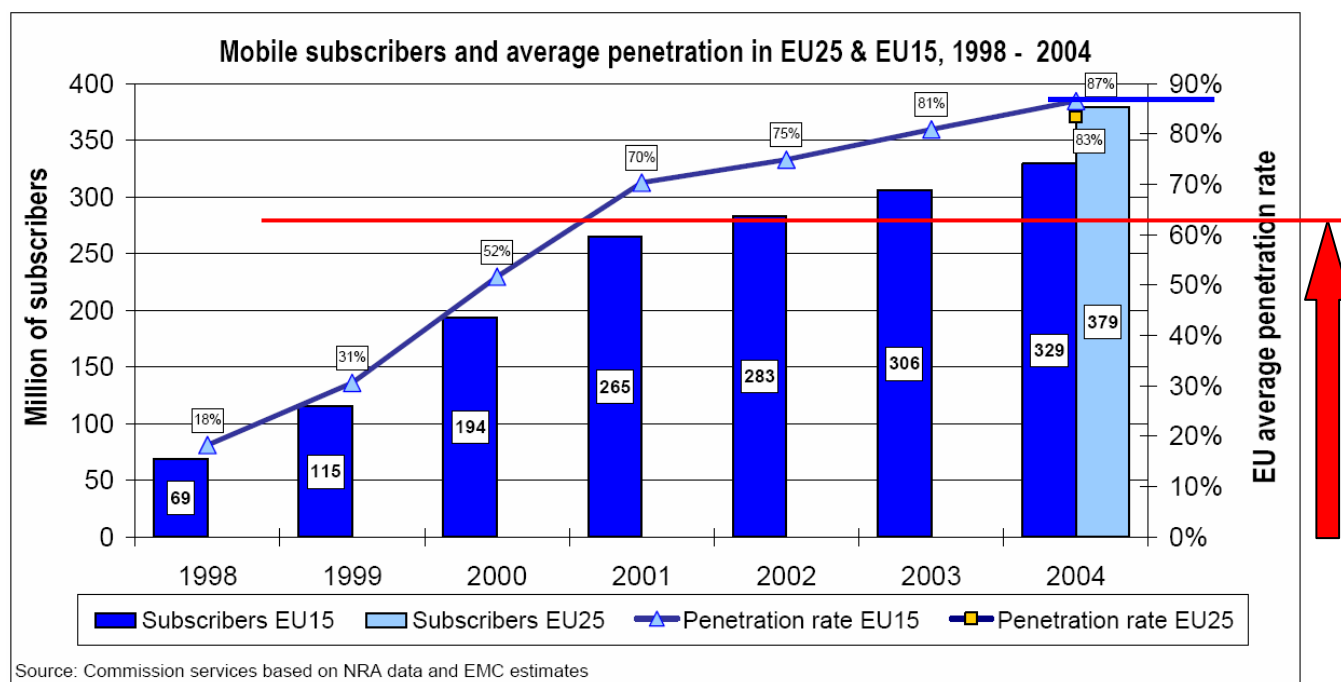
Nivo proseka EU10+ (2003.)

(ali digitalizacija je 88% i

< 2% dvojnika dvojnika)

Prosek EU15 55% (2003.)

Poređenje EU10+ i Srbije: Mobilna telefonija

Izvor [10.Report dec.2004]

**Mobilnih telefona na
100 stanovnika:**

Srbija 2003: 40%

Srbija 2004: 53%

Srbija 2005: 62%

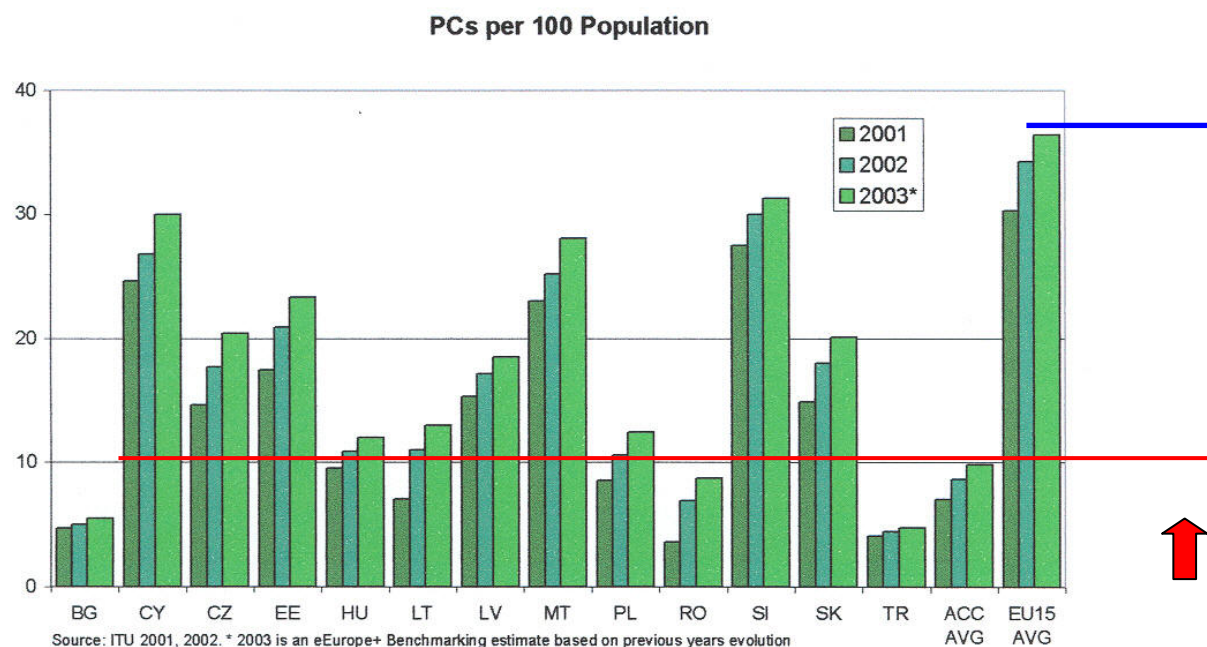
Crna Gora 2005: 98%

Blizu nivoa proseka EU10+

Prosek EU15 87%

Prosek EU25 83%

Poređenje EU10+ i Srbije: broj PC računara

Broj PC računara na
100 stanovnika:

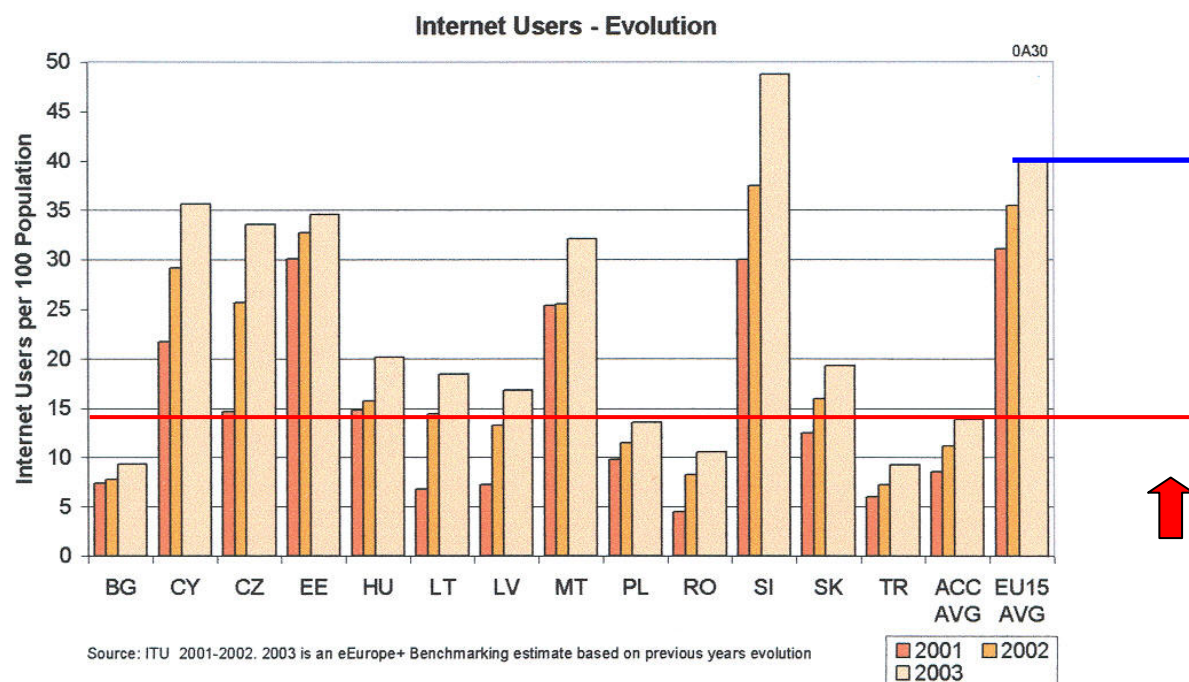
Srbija 2004: 5%

**Dvostruko manje od proseka
EU10+ (10% 2003.)**

Prosek EU15 35% 2003.

Izvor [2]

Poređenje EU10+ i Srbije: broj Internet korisnika

Broj Internet
korisnika na 100
stanovnika:

Srbija 2004: 8%

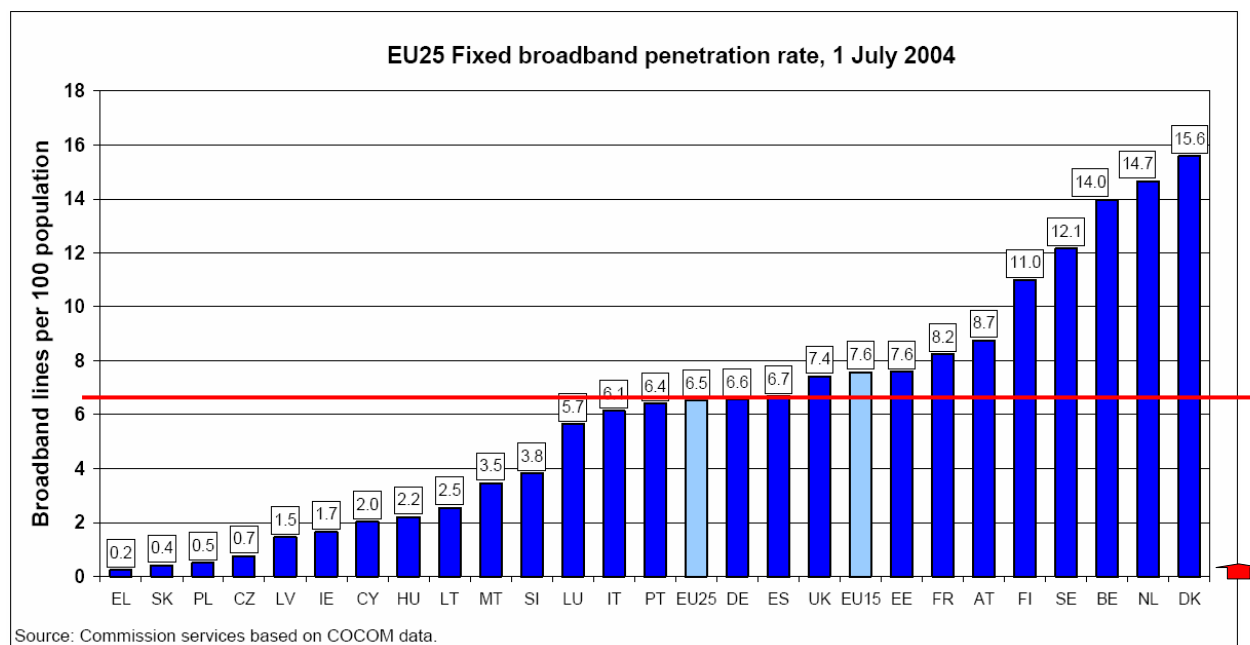
60% od proseka EU10+ (13,9%)

EU10+prosek 3 puta manji od
EU15 (40%)

(za EU15 i EU10+ podaci 2003.)

Izvor [2]

Poređenje EU25 i Srbije: širokopojasni Internet

Broj korisnika sa
širokopojasnim
pristupom Internetu
na 100 stanovnika:

Srbija 2005: ~
0,1%

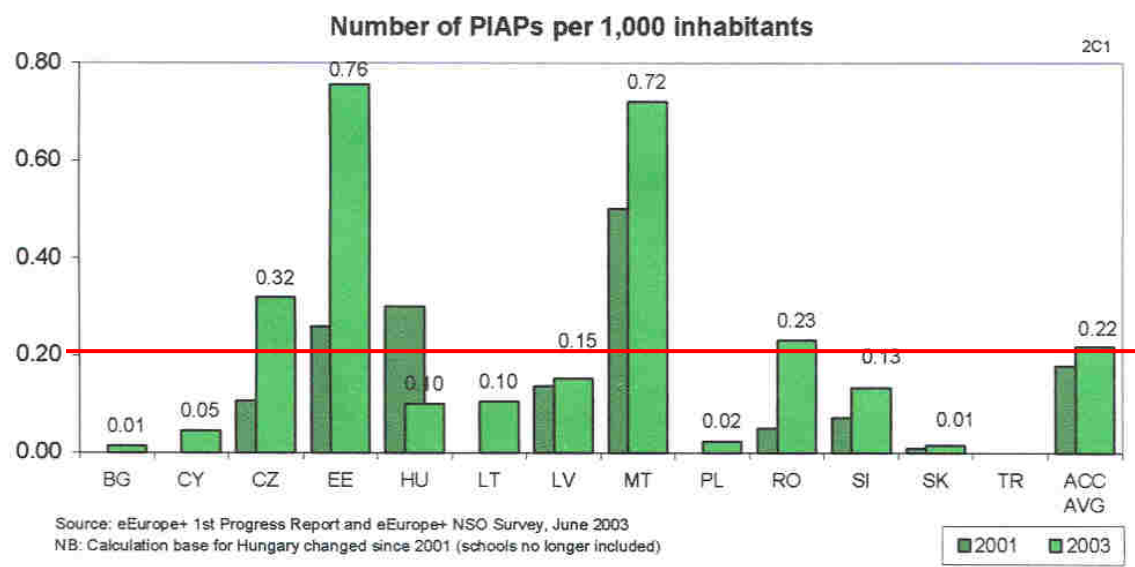
Izvor [10. Report]

Prosek EU25: 6,5%

Prosek EU15: 7,6%

(podaci juli 2004.)

Poređenje EU10+ i Srbije: javna mesta za pristup Internetu

Broj javnih mesta za
pristup Internetu na
1.000 stanovnika:

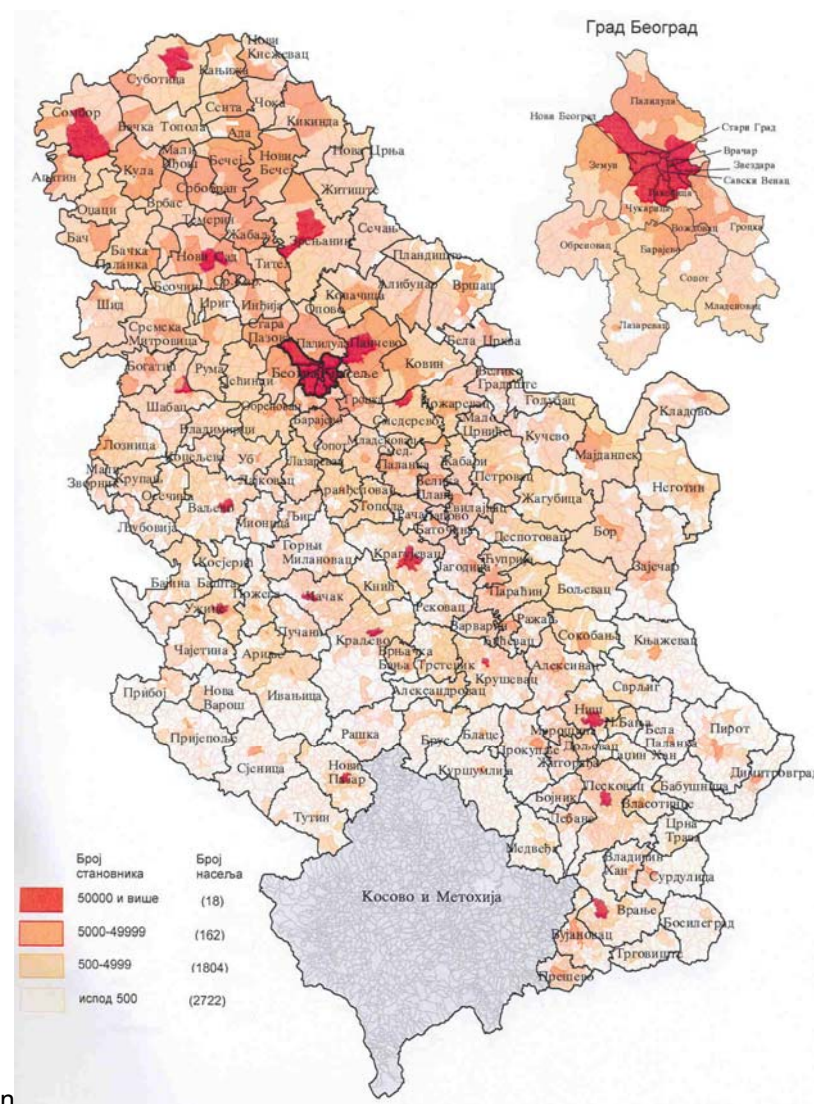
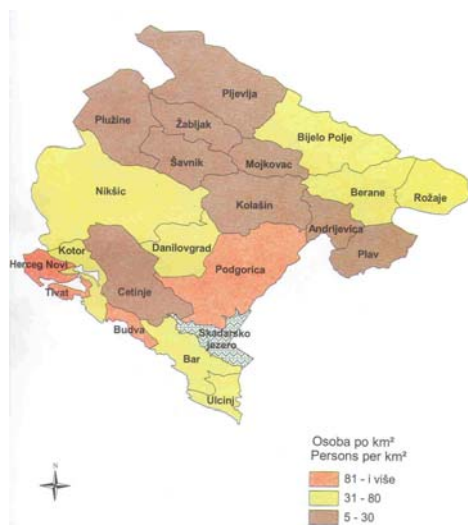
Srbija 2005: 0,01

Prosek EU10+ (0,22) 2003.

Izvor [2]

Zapostavljen problem: podela kod urbanog i ruralnog stanovništva

	Urbano %	Ruralno %
1991	51.2	48.8
2002	56.8	43.2

Zaključak

- ❑ **eEurope 2002 i 2005: jako veliki napredak u zemljama EU15**
- ❑ **eEurope+ Final Report: značajan napredak u zemljama EU10+**
- ❑ Srbija je van glavnih procesa razvoja ID u Evropi: *eEvropa 2005* i *eEvropa+*
- ❑ Po broju fiksnih i mobilnih telefona na nivou i blizu proseka zemalja E10+
- ❑ Broj korisnika Interneta 60% proseka, a broj PC računara 50% proseka E10+
- ❑ Nema masovnog širokopojasnog pristup Internetu (do 5.000 ADSL korisnika od 2005. i do 5.000 kabl modema od 500.000 CaTV pretplatnika)
- ❑ Javna mesta za pristup Internetu nisu prepoznata kao rešenje za “digital divide”
- ❑ **Zapostavljeni problem: razlike kod ruralnog i urbanog stanovništva**
- ❑ **Zapostavljeni problem: rodna ravnopravnost**

Lični zaključak

Uprkos ambicioznim planovima države 1997. i 2001., **perspektiva razvoja Informacionog Društva u Srbiji (eSrbija) 2005. godine je više nego loša.**

Glavni razlozi su:

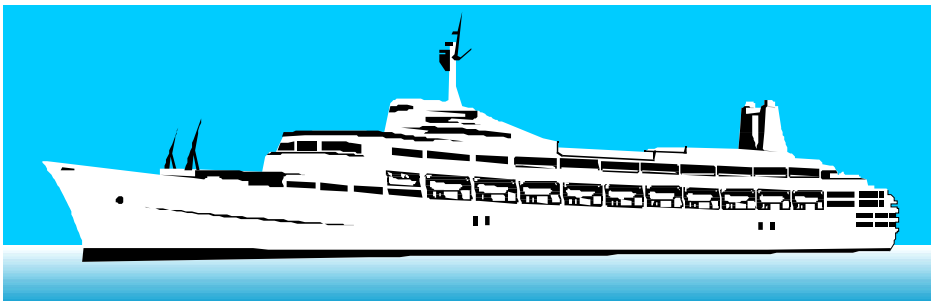
- ☐ prevelika uloga države i
- ☐ neadekvatna uloga države.

Država:

- ☐ na neodgovarajući način shvata i realizuje proces tranzicije u **eEVROPU** i
- ☐ odlaže proces liberalizacije telekomunikacija i ICT sektora

Najdrastičniji primer:

- ☐ **Agenda eSEE se ne sprovodi, nije usvojena nacionalna politika i strategija za ID** (umesto okt. 2003. verovatno dec. 2005.).
- ☐ **Zakon o telekomunikacijama** donet aprila 2003., stupio na snagu avgusta 2005. i još se ne primenjuje (Zakon o radio difuziji iz 2002 ...)

Informaciono Društvo: stanje u Srbiji

WE ICT sektor 2001-2005

mICT (€/cap) mICT/GDP (%)

	2001	2002	2003	2004
Austria	1,652	1,631	1,636	1,673
Belgium/Luxemb.	1,659	1,671	1,664	1,707
Denmark	2,253	2,251	2,260	2,351
Finland	1,737	1,759	1,763	1,831
France	1,502	1,489	1,472	1,513
Germany	1,565	1,512	1,516	1,556
Greece	681	695	708	729
Ireland	1,534	1,494	1,513	1,565
Italy	1,104	1,115	1,124	1,153
Netherlands	1,944	1,927	1,914	1,941
Norway	2,098	2,042	2,034	2,107
Portugal	822	812	828	852
Spain	860	869	890	914
Sweden	2,343	2,343	2,323	2,374
Switzerland	2,774	2,680	2,634	2,673
UK	1,824	1,825	1,840	1,908
Western Europe	1,490	1,476	1,479	1,521
US	2,007	1,937	1,926	1,966
Japan	2,166	2,232	2,217	2,262

	2001	2002	2003	2004
Austria	6.69	6.51	6.39	6.41
Belgium/Luxemb.	6.94	6.63	6.43	6.39
Denmark	6.96	6.79	6.64	6.73
Finland	7.21	7.09	6.91	7.04
France	6.40	6.15	5.90	5.97
Germany	6.44	6.13	6.05	6.15
Greece	5.93	5.60	5.29	5.05
Ireland	6.55	5.89	5.38	5.34
Italy	5.55	5.43	5.29	5.26
Netherlands	8.08	7.74	7.44	7.46
Norway	6.25	6.13	6.15	6.23
Portugal	7.59	7.22	7.01	7.16
Spain	5.94	5.62	5.39	5.19
Sweden	9.49	9.17	8.78	8.65
Switzerland	8.27	7.88	7.63	7.74
UK	8.73	8.33	8.01	7.90
Western Europe	6.87	6.59	6.39	6.39
US	8.64	8.11	7.85	7.70
Japan	7.41	7.77	7.85	8.02

Predlog: nacionalni model razvoja

- ❑ Potreban je integralni revolucionarni pristup u rešavanju i
- ❑ vlastiti model razvoja telekomunikacija i informacionog društva, primenjen istovremeno i sa aspekta tehnologija, tržišta i regulative.

